

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond:
odată 7 cr., a doua oră 6 cr., a treia oră 5 cr.,
şi de fie care publica-
ţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesc focea
să se adreseze la «Re-
dacţiunea şi Admini-
straţiunea Unirii»
în
Blaşiu.

Anul III.

Blaşiu 4 Februarie 1893.

Numărul 5

Reforma gimnasiilor.

(+) Ministrul de culte şi instrucţiunea publică se ocupă neîntrerupt cu ideea de a reforma şcolile secundare, adecă gimnasiile şi şcolile reale.

De curând a trimis domnul Ministru la consiliul instrucţiunii publice un act, în care îşi dezvoltă pre largi principiile, de cari va fi condus în această reformă.

Este deci datorinţa noastră, să ne ocupăm şi cu acest act, pentru ca să scim de timpuriu, că ce sorte se croesce puţinilor noastre gimnasia românească.

Ministrul luând de basă părerea anchetei, ce discutase cestiunea reformei şcolilor secundare în primăvara anului trecut, declară, că primesc principiul, ca pre viitor să nu mai avem două soiuri de şcole secundare, ci numai o singură şcoală secundară, în care să fie o grupă compactă de obiecte de învăţămînt obligatoriu pentru toţi scolarii fără excepţiune, dar în clasele superioare să aibă unele obiecte de învăţămînt, cari să nu fie obligatoriu pentru toţi elevii, ci numai pentru aceia, cari ar voi să le studieze, fiind alctum obligat fiesc care elev a se înscrie cel puţin la unul dintre aceste obiecte de învăţămînt.

Ce privesc organizarea acestei şcole secundare Ministrul consideră lucrul mai mult din punct de vedere

politic decât din punct de vedere pedagogic.

Deşi adecă Ministrul îi place părerea acelor, cari dicu, că şcola secundară unificată să se organizeze astfel, încât pre lângă cele 6 clase elementare, în cari ar fi să se începă deja învăţămîntul secundar, să se înfiinţeze numai 6 clase secundare, totuşi nu primesc această părere din motivul, că dacă şcola populară de 6 clase s'ar întocmi așa, câtu cele din urmă două clase elementare să fie un fel de început al studiilor din şcola secundară, „atunci în ținuturile locuite de diferite naționalități viitoră inteligență a națiunii s'ar espune cu doi ani mai multu la nisce înviorințe, cari nu numai ar amana pre mai târziu însușirea limbei statului, ci ar pute să fie stricaciose și pentru desvoltarea simțămîntului comunu de statu (állami együttérzés)“. Această pre românească atata însemnă, că să nu se începă instrucțiunea secundară în clasa a 5-a și a 6-a elementară, pentru că în şcola elementară din respectivele comune pruncii nu pot învăța așa ușor unguresce ca atunci, când îndată după absolvarea clasei a 4-a elementare îi scotem din cercul familiar, unde nu se vorbește unguresce, și-i ducem la şcola secundară din oraș, unde în timp de 8 ani le dăm prilej să învețe unguresce și să se facă unguri în simțămintele lor.

Ministrul este deci de părere, că și şcola secundară unificată să aibă 8

clase, și în această școală să nu se propună limba latină din prima, ci numai din a doua clasă, pentru că „ținuturile locuite de deosebite naționalități pretind, ca școlarii să scie unguresce înainte de ce ar începe a învăța sistematice limba latină“. Această erăși atata însemnă pre românească, că lucrul de căpetenie la reformarea școlilor medie trebuie să fie acela, ca chiar cu jertfirea limbei latine, deja din clasa primă gimnasială să dăm ocaziune pruncilor, să învețe unguresce perfect, căci așa ceru interesele rasei magiare.

Ministrul aprobă părerea acelor, cari dicu, că în noua școală secundară „trebuie să se dea disciplinelor magiare (adecă limbei și literaturii magiare și istoriei și geografiei magiare) un loc mai mare, decât cel de până acum“. Adecă în şcola nouă secundară să eschidem limba latină din clasa primă, er în celelalte clase să strimtorăm câtu se pôte mai tare alte obiecte de învățămînt, pentru că cultura magiară să se pôtă estinde cum îi place și să pôtă ocupa deplin mințile și inimile școlarilor, pre cari voesce să-i facă magiari.

Dela clasa a 5-a în sus sunt trei obiecte, cari și-le pot alege școlarii după placul lor, și anume: limba greacă, limba francesă și desemnul. Ministrul nu voesce să pună între obiectele „eligibile“ și vre-una din limbele patriei, cum ar fi limba slovacă, română, sârbă, „pentru că în multe ținuturi nu s'ar găsi elevi pentru astfelu de limbi“.

Feuilleton.

Amintiri de călătorie.

Roma, 30 Iunie 1890.

Frate Isidore!

Eră pre timpul regelui romanu Tulu Hostiliu, cându trei frați ieșiră din Roma prin pörta de Ostia. Patria a pus în mânilor lor sorte sa. Ei purtau în pepturile sale inima unei națiuni mari, precum dice Titu Liviu. Doi dintr'iașii aș murit în luptă, dar alu treilea a învins singur trei aliani, a câștigat în chipul acesta pre sama Romei supremația preste Alba Longa și s'a întors triumfătoru acasă. La stînga dela drumul cătră Ostia dai de Campus Horatiorum, unde s'a sâvârșit lupta aceea horitoră.

Cu mai bine de șapte vécuri mai târziu, pre timpul împăratului Nero, au ieșit la luptă din Roma prin aceea-și pörtă nu trei, ci numai doi frați, nu întrarmați, ci încătușati. Pre ei fi însufleția o iubire mai mare și mai puternică decât iubirea patriei. Ei viniaș din prinsorea Mamertina și mergeaș, ca să möră pentru adevăr și pentru Christos, unul pre cruce, altul de sabie.

Și noi am ieșit pre aceea-și pörtă și ne-am urmat calea cătră Ostia. Și cum totu mergem, acuși dăm de o zidire forte mare. Păreții fi sunt spoiti cu spoela aceea galbenă, cu care am vécutu spoite pre la noi mai ales căsarne și alte clădiri de ale erariului. Nu-ți poți da samă, ce vedu ochii tui, un magazin militar, o fabrică ori o gară? O clădire această, carea nici nu-ți suride, nici nu te provoca la seriositate, nici nu-ți grăesce alta, fără numai că e o clădire mare fără lecă de pretenții architectonice.

Pörta e deschisă, și noi intrăm într'insa și — ne oprim cuprinși de admirare. Atata bogăție de-a naturei și de-a artei, o împărțire așa de corectă, o strălucire așa de orbitore te întimpină aci, câtu după pașul celu dintăiu, ce-lu faci în lăuntru acestei zidiri, te opresci și te întreb, dacă veți cu ochii trupesci ori cu ai fantasier. Și pre încetul te trezesci din surprinderea privirii celei dintăiu, și admirarea și-se petrece în preamărirea aceuia, căruia au zidit oneni casa această. Așa este. Te affi la întrarea unei biserici a Dumneșului celui adevărat, dar a unei biserici, strălucirea căreia nu are sâmenă.

Pentru ce această pagubă? Așa a diș

și va dice pururea necredința și lacomia, ca și cându nu ar veni dela Părintele lumilor totă darea cea bună, și ca și cându aurul și pöra scumpă pusă aci la piciorle Dumneșului n'ar aduce dintru înălțime aurul grației dumneșesci preste împărații și poporele pămîntului. Căci împărații și poporele pămîntului au adus darurile sale, ca dintr'insule să se ridice întru mărirea lui Dumneșu o biserică strălucită aci de-asupra locului, unde evlaviosa matronă Lucina înainte de asta cu mai bine de optspredece vécuri a aședat trupul celui apostolu, pre carele Dumneșu însu-și l'a numit vasul alegerii. Suntem adecă în basilica sântului apostolu Paulu. Nu mai întrebe deci necredința, de ce a zidit nu numai creștinătatea, ci lumea întregă o biserică așa de strălucită aci departe de Roma într'un loc pustiu și nesănetos, unde malaria răpesce victime multe. Dör aci sunt aședate moștile Apostolului nemurilor, și de aceea nu numai biserică catolică, ci și nemurile, Rusia neunită și Egiptul mohamedanu, au venit să mărăscă strălucirea bisericii închinată sântului Paulu.

Cetisem despre biserică această multe, mai înainte de a o vedé, și diferite eraș părerile celor ce au scris despre ea.

Adecă fiindu-că nisce băeți rău crescuți după sistemul șovinistic de astăzi nu voescă să audă de limbele nemagiare, pentru aceea nici nemagiarilor, cari facă două din trei părți ale populațiunii patriei noastre, să nu li-se dea ocaziunea de a pute să-și învețe limba proprie în școlele, cari se susțină nu numai cu jertfele magiarilor, ci și cu ale nemagiarilor, și în cari în sensul paragrafului 17 din articolul de lege XLIV din 1868 *guvernul este dator să se îngrijescă, ca pruncii nemagiarilor să se potă cultiva în limba loră maternă, până unde li-se începe cultura mai înaltă academică, adecă până cândă iesă din șola secundară.*

În locu de două soiuri de șole secundare vomă avé deci o singură șolă cu 8 clase. În această șolă nu se voră mai propune alte limbi ale patriei afară de cea magiară, ér limba de propunere românescă în șolele românesce o voră suferi „usque ad beneplacitum“. În unele clase trebuie să înlocuimă obiectele de învățămîntu cu limba și literatura magiară, și tôte să le întocmimă astfel, încâtă viitoră inteligință a patriei să aibă unul și același simțămîntu de stat; adecă să cugete și simțescă numai unguresce. Până atunci se voră îngriji cei dela putere, să se împlinescă promisiunea, ce a făcut-o Ministrul de culte și instrucțiunea publică în raportul său despre starea învățămîntului de pre anul 1890—91, în care d-sa dîsesse: „Șolele noastre medie împlinescă o mare misiune politică, la ce mai potă adauge și aceea, că înstrăinarea observată în anii precedenți la unele dintre șolele medie cu limba de propunere nemagiară, față cu interesele patriotice magiare, s'a domolită. Dar cu indiferentismul pacinică nu mă voiă mulțami, ci voiă pretinde dela patriotismul cercurilor conducătoare, să desvölte în ti-

nerimea școlară alipirea deplină către statul magiar.“

Adecă chiar și șolele medie românesce trebuie să le prefacem în nisce oficine politice, din cari urmașii nostri să nu mai iese cu minte și inimă românescă, ci cu obiceiuri, limbă, și idei magiare ca nisce aprigi apostoli ai de-naționalisării noastre. Ér dacă cineva ar cuteza să accentueze în șolele noastre și ideile și aspirațiunile legitime românesce, pre acela înseși cercurile noastre conducătoare să fie constrinse să a-lă nimici să a-lă prefacă în cementul, ce are să lipescă deplină tinerimea școlară de idea de stat magiar, care însemnă asimilarea tuturor nemagiarilor în elementul magiar.

Șola să nu mai aibă misiune religio-morală, ca să ne ducă la Dumneșu, care este scopul nostru ultim, căci despre această misiune nici o vorbă nu se face în reforma proiectată. Șola cea nouă să nu mai aibă nici misiune culturală, precum pretinde geniul fiesce căru popor, ce locuesce și apără cu sângele său această patrie comună, ci să aibă misiune politică, însă nu misiune politică românescă, sârbescă, slovacă, precum doresc diferitele popore ale patriei comune, ci exclusiv misiune politică magiară, căci altcum nu i-se mai lasă esistența în statul nostru poliglot.

Într'adevăr triste tendințe iesă mereu la ivelă, și pentru aceea nu-i mirare, dacă în fața lor mulți se amăresc până în adâncul sufletului și li-se umple inima de jale.

Obiectivitatea „Gazetelor“. — Acastă fœe în numărul 13 din a. c. comentând articolul nostru „Comisiunea de 15“ publicat în numărul 4. al „Unirii“ din a. c. interpretăză mai întâi falsă câteva cuvinte din articolul nostru, și din aceste cuvinte formăză o dilemă, care nu există în acel articol, și

apoi continuă cu aceste cuvinte, la cari între parantese adaugem observațiunile noastre:

„O spunem sinceru, că nisce principii atât de monstrușe și degenerate, cari se pună interesele naționale ale unei biserici întregi înderătul în bunătațirii unei dotațiuni, până acum n'am aușit accentuându-se din partea vreunui membru al clerului românescu. (Nici noi n'am aușit astfel de principii monstrușe și degenerate, și cine cetesce cu atențiune „Unirea“, scie, că acele principii nu suntă productul nostru, ci suntă născociri de ale „Gazetelor“.) Întrebe tinerii doctori dela „Unirea“ pre părinții lor și voră afla, că aceștia au știută trăi cinstit și omenit și fără de concursul catolicilor de rit latin; au răbdat, au suferit, dar nici odată nu s'au vedută îndemnați de-a recurge la ajutorul inimicilor nostri. (Și noi vomă răbdă și suferi să precum amă dîș în numărul 53 al „Unirii“ din a. tr.: „Orî câtă de amară gemem în săracie, totuși ținem cu multă mai multă la biserica și națiunea noastră, decâtă ca pre amfodouă să le dămă pradă șovinismului magiar în schimb pentru bunurilumesci.“ Aceste cuvinte „Gazeta“ nu le-a citată nici odată. Dacă le-ar fi citat, nu putea scrie „brașovele“ sale.) Veți bine ei n'au prea umblat cu reverenți de mêtase și nici n'orî fi trăit, pôte, tocmai pre un picior cu doctorii nostri de aș venită dela Roma. (Orî cine își pôte închipui, pre ce picior pôte trăi un doctor de teologie de astăzi, cândă în decurs de mai mulți ani muncesce pentru salariu de 240—300 fl. Ér ce privesce reverențiile, domni dela „Gazeta“ să vină la Blași și se voră convinge, că „lana și ripsul“ nu suntă „mêtase“.) Dar nici aceștia n'arî trebui să uite, că cei ce pentru prima dată li-a deschis loră calea spre Roma, nu li-a deschis-o, pentru ca să aducă de acolo boerime, ci pentru ca acolo să învețe a iubi și a-și apără națiunea și biserica loră națională mai presu de orî ce interese ale dotațiunii“. (Că ei nu și-au uitat de această datorință, este

Unii dică, că ea ar fi prea strălucitoare. Și amă înaintat într'insa și apoi ne-amă îndreptat privirea în tôte părțile, și întru adevăr orî încătră privesc, veți numai strălucire, dar o strălucire dulce și blândă, o strălucire, care te desfătăză, dar nu te orbesce. O iconă fidelă a marelui apostol este biserica acesta cu strălucirea ei dulce. Cetisem odată, că cei mai mulți bărbați mari au fost sublimi numai de trei patru orî în tótă viața lor. Dar Paul a fost sublim totdeauna și întru tôte, chiar și întru rătăcirea sa de odinioară. Celoralți apostoli le-a fost de ajuns o privire a Mântuitorului, dar Saul se împotrivesce boldului. Grația dumneșcă trebuie să-l arunce mai întâi la pămînt, dar el se scolă apoi, ca să se lupte cu energie năfvinsă pentru gloria celui Christos, pre care-l persecutase. Și Asia și Elada, Italia și Spania ascultă cuvintele lui și nu li-se potă împotrivi. Și cum s'ar și pută împotrivi, cândă cugetările lui pururea sublime adevărată că purcedu din mintea lui cea înșufată, dar trecu totdeauna prin inima lui, pentru ca acolo să se aprindă de focul iubirii și să strălucescă și să răpescă!

Așa e și biserica acesta. Tôte suntă pline de preț asemenea cugetelor lui Paul, tôte îmbrăcate într'o strălucire, ce te pune în uimire și te răpesc, să preamărescă împreună cu ele pre Dumneșu.

Dar să mergem până în mijlocul basilicei la mormîntul apostolului și cădend în genuș să mulțămimă lui Dumneșu

pentru triumful sântului Paul, pentru încreștinarea nămurilor. Și apoi să ne sculam și să admirăm.

Ăci de desubtul altarului suntă aședate osămintele s. Paul și ale s. Timoteu. Deasupra altarului se înalță un baldachin purtat de patru colonne de porfir. Deasupra acestuia se înalță al doilea baldachin aședat pre patru colonne de alabastru cu vine ca ale tigruului. Suntă un dar al lui Mehemet-Ali chediv al Egiptului. Bazele acestor colonne sunt de malachit, un dar al împăratului Rusiei Nicolae I.

Privimă apoi de-a lungul bisericei, și ochii ne fugă preste pavimentul de marmoră luciu ca oglinda. Lungimea e de o sută și douăzeci de metri și împărțită prin patru șire formate de optzeci de colonne în cincină. Colonnele acestea sunt forte înalte, căci înălțimea internă a bisericei e cam de treizeci de metri. Douăzeci și patru dintre colonne sunt de marmoră de Frigia. Alte douăzeci și patru sunt de granit, dăruite de regele Sardiniei. Plafonul e plan, dar nespūs de bogat.

Apoi porimă să admirăm ferestile acestei biserice. Și cum nu le-amă admira, cândă fiesce care representă valoare dezeci de mii! Ele sunt de sticlă străbătută de color, și fiesce care ferestă e portretul mare al unui sânt. Șirul acestor portrete începă Apostolii și-lă fiescă Învățătorii cei mari ai bisericei. Tôte portretele acestea sunt un tribut vrednic pentru sântii, pre cari fi representa. Nouă ne-au plăcută mai

alesu două. Unul este portretul sântului Apostol Ioan, Nu știu, cum să țilă descri, dar atata își potă serie, că nici odată n'am vedută iconă, carea să exprime așa de bine iubirea aceea înflăcărătă, carea a făcută pre Mântuitorul, să dea lui Ioan conumele *fiu al tunetului* și să-lă iubescă mai mult decâtă pre ceilalți Apostoli. Alt portret, care ne-a umplut de admirare, este al sântului Ioan Gură-de-aur. Energie sântă și focu oratoric și întregă iconă acesta, și pare că așteptă, ca Ioan să-și rostescă una din cuvintările acelea, cari puneau inimele în flacări. Atât s. Ioan cât și ceilalți părinți răsăriteni sunt îmbrăcați în vestimente archieresci, și rașele de lumină, cari străbat de afară prin sticlă, își înfășeză hașnele acestea ca de mêtasa cea mai frumoasă și producă într'insele o nuanșă admirabilă a luminei și umbrei.

Și apoi ne ridicăm privirea mai la delu și vedemă acolo de-asupra ferestilor un șir de portrete de mosaic aplicate în cercuri, ce suntă cioplite în pētra zidului, și unde portretele se fiesc, cercurile acelea continuă așteptându, ca la timpul său și ele să primescă locuitori. E acesta o galerie de portrete, precum află în castele și palaturi de ale nobililor și dinaștilor. Creștin și pietatea privesce cu un simțămînt fiesc la galeria acesta a familiei celei mai nobile din lume. Ai aci înaintea ochilor o dinastie singură în felul său, o dinastie, membrii căreia toți într'un șir de nouăsprezeci vécuri au întervenit așa de pu-

dovadă însă și „Unirea”, la ale cărei argumente „Gazeta” nu poate răspunde de câtă cu personalități ca cele citate. Din acestea se vede destul de limpede, până la ce „monstruositate” a „degenerat” iubirea de adevăr și obiectivitatea în bătrâna „Gazeta”.)

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Br. Hornig episcopul de Vesprimu a îndreptat cătră poporul diecesan și o pastorală, în care cu o rară claritate propune învățătura bisericească despre s. căsătorie și arată cât de periculoasă este pentru viața morală așa numita căsătorie civilă, care la noi nu o doresce nimeni, și totuși guvernul voesce a o introduce. — Adunarea bisericească autonomă a catolicilor din Pojonu a protestat contra politicei bisericești a guvernului, anume contra introducerii căsătoriei civile, a matriculelor civile și a recepțiunii Jidovilor, și totu odată a hotărît să provoace pre deputații orașului Pojonu (Neiszidler și ministrul D. Szilágyi) să se opună la politica bisericească a guvernului.

Mercuri în 1 a c. Maiestatea Sa Monarchul cu o solemnitate splendidă a predat baretele de cardinali arhiepiscopului de Strigonu Cl. Vaszary și pronunțului apostolic din Viena L. Gallimberti.

Roma.

Sânția Sa Leonu XIII a numit de primat al Africe și arhiepiscopu de Algeria în locul marelui arhieru Lavigerie pre P. Charmetant, un membru distinsu al Congregațiunii „Părinților albi” din Africa. Diarele catolice franceze salută cu bucurie această denumire. Activitatea de 12 ani a Părintelui Charmetant ca misionariu este o garanță, că el va continua opul lui Lavigerie în spiritul acestuia.

ternie întru hotărîrea destinelor, ce trebuia să le albe societatea omenescă. Ai aci înainte ochilor o dinastie, în jurul căreia cadu dinastii și se dtrmă tronuri lovite de vijeliile vécurilor, și ea stă și tronul ei nu se mișcă. Celu dintăiu în galeria această este portretul sântului Petru, și celu din urmă este de o cam dată portretul lui Piú IX.

Din naea principală intri la altariu pre dedesubtul unui arcu triumfal larg și înalt, care se aședă pre doi stlpi colosali. Pre fruntea arcului acestuia poți admira chipuri de mosaicu, restaurate credincios după originalul lor din véculu alu cincilea alu bisericeii creștine. Căci originalul acestor chipuri s'a nimicitu, cându în an. 1823 biserica sântului Paulu a fostu mistuită de flacări. În mijlocul acestor icone reșede într'unu medalionu chipul colosalu alu Mântuitorului. De-asupra lui în tótă lățimea frontului se înșiră simbolele intraripate ale Evangelistilor: omul, vulturul, boulu și leulu. Mai la vale de o parte și de alta se înșiră cei douăzeci și patru bătrâni din Apocalipsă, în haie albe de serbătore, cu nunile sale în mâni și cu genunchii plecați. Mai la vale de-o parte și de cealaltă a arcului stău cei doi corifei ai Apostolilor. Inscipții forméză întregirea ornamentală a întregului. Nu te întimpină din mosaicurile aceste unu jocu bogat alu decorațiunii, ci numai serioșitatea severă a reprezentării figurilor, întocmai precum și istoria vécuri-

Francia.

Se pare că guvernul republicanu, după descoperirea scandalor în afacerea Panama, începe a fi mai echitabil față cu biserica. Acesta s'ar puté deduce din urcarea cheltuelilor pentru cultu cu suma de 590,000 frs, de-orece este cunoscutu, că în cel din urmă 15 ani, cu ocașunea desbaterilor budgetului cultului, cheltuelile pentru întreținerea clerului, bisericilor și edificiilor parohiale s'au redus gradat, până ce au ajunsu la o sumă de batjocură.

Rusia.

Diaryl „Kuryer Poznansky” comunică ucazul țarului, prin care se concede episcopilor catolici să adune subscrieri pentru adresa omagială, ce o voru trimite Pontificelului din incidentul iubileului, și să facă colecte caritative. Dară totodată se dispune, ca adresa omagială și colectele făcute să ajungă la Sânția Sa Leonu XIII numai prin mijlocirea ministerului rusesc de interne.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Camera deputaților a terminat desbaterile asupra budgetului ministerului de interne și de honveți. Cu ocașunea desbaterilor referitoare la înrolare pentru armată opoștia a accentuat, că soldații sunt tractați prea aspru, și acesta este cauza deselor sinucideri în armată. În septemăna această s'a mai desbătut proiectul de lege pentru stîrpirea epidemilor de vite, și cel pentru amânarea serbării mileniului până în 1896.

În partidul guvernamentalu domnesc rivalități între clica tisaistă și fracțiunea baronului Atzel. Trei deputați au repășit din partida guvernamentală din cauza politice bisericești a guvernului, éra alții au declarat, că în cestiunile

loru celoru dintăiu ale bisericeii este pătrunsă de serioșitate severă.

De-a drépta și de-a stînga apsidei și a altariului se mai întinde o nae, ca astfel biserica întregă să reproducă forma crucii. Susu pre păreții acestei nai sunt aplicate scene zugrăvite din viața hramului bisericeii. Picturile acestea sunt numai până la unu timp aci și voru avé să facă locu unor mosaicuri, cari voru reprezenta acele-și scene. În cele două funduri ale acestei nai sunt două altare îmbrăcate în pétră de serpentinu. De-asupra fiesce căruia dintre aceste două altare să înalță câte o iconă colosală de mosaicu. Amindoué sunt nespuse de frumoșe și lucrul e așa de finu, câtu forțe anevoie bag de samă, că iconele acestea nu sunt pictură, ci mosaicu. Cea din aripa stîngă reprezintă întorcerea minunată a sântului Paulu la religiunea creștină.

Biserica această guvernului italianu încă a înșirat o între așa numitele monuminte naționale și a alungat pre călugării din mănăstirea vecină. Biserica sântului Paulu nu o mai păzesce pietatea creștinilor, ci o păzesce poliști de ai guvernului.

Dela San Paulo fuori le mura amú mersu la Tre Fontane, ca să cercetăm și locul acesta, unde s. Paulu a preamăritu pre Christosu cu mórtea sa. Despre locul acesta păzitu de Trapiști și umbritu de o pădure de Eucalyptus își voi scrie póte de altădată.

Te salută

Victorú.

bisericești își rezervă libertatea de acțiune. Este de însemnat, că desbaterile asupra budgetului ministerului de culte, cari probabil voru provoca érași scene furtunose în parlamentu, se totu amână.

Austria.

Cabinetul Taaffe, de cându l'au părăsit o parte mare a deputaților cehi, nu-și mai póte forma o maioritate parlamentară constantă, ci din casu în casu pactéză cu singuraticile partide. În timpul din urmă a lucratu dlú Taaffe unu programu politicu acceptabilu din partea celoru trei grupuri mai puternice ale parlamentului, anume din partea clubului polon, Hohenwarth și liberalu-germanu. Negoțările între guvern și capul acestor cluburi se continuă, și se speréză, că voru duce la unu *modus vivendi* pre câtva timp; dară o maioritate compactă și statornică nu se va puté forma.

Italia.

La „Banca romana” s'au făcutu defraudări de 60—70 milioane de lire. Mai multe persoane suspecte au fost arestate. Căderea Banței romane a provocat și căderea altor bănci mai mici, cari au stat în legătură cu ea. În ședința camerei dela 28 Ian. s'a făcutu propunerea de a se esmite o anchetă parlamentară pentru investigarea lucrului. Spre a nu mai compromite creditul țerei, această propunere a fost respinsă. Adecă și Italia își are „Panama” sa.

Anglia.

Parlamentul englesu s'a deschis în 31 Ian. Discursul tronului constată, că situațiunea în Irlanda s'a îmbunătățit, și numărul atentatelor politice a scădut, și promite, că se voru aduce la cunoscința parlamentului notele oficiose schimbate în cestiunea Egiptului și a Ugandei. Sesiunea parlamentară începută în septemăna această va fi interesantă pentru proiectul de lege în cauza Irlandei (bilul home-rule), care îl va presenta Gladstone corpurilor legiuitoré. Se anunță, că în casa de josu abia ar dispune guvernul de o maioritate de 36 voturi, éra casa de susu în cestiunea această este contrară lui Gladstone, așa câtu este temere, că îmbunătățirea sorții Irlandezilor nici de astă dată nu se va realiza.

Francia.

Senatul încă a votat proiectul de lege, prin care se dispune urmărirea celoru ce pre calea presei provócă la crime ori insultă pre suveranii și ambasadorii străini. Asemenea a votat urgența pentru propunerea de a pedepsi cu închisore pre martorii, cari refuză spunerea adevărului înaintea judelei de instrucțiune.

Investigațiunea în afacerea Panama se continuă. Alu treilea companion (în corupțiunii) al lui br. Reinach și Corn. Herz, este Arton, contra căruia s'a dat încă de multu ordinu de arestare, dară până acum nu a succesu poliției a pune mâna pre el. Arton, evreu de origine ca și soșii săi Reinach și Herz, fugindú din Francia a umblat și prin România.

Correspondințe.

București, 18 Ian. 1893.

Dela Crăciun până la S. Ioan după Boboteză ori încărău te învârtesci, n'auți decât „sărbători ferice”, „anul nou cu fericire” și „la mulți ani”! Nu va fi nici o mirare așa dară, dacă și astădată îmi voi începe scrisoarea totu cu asemenea gratulări. După ce ale mele mi-le-am isprăvit, îmi ieau acum voe de a reproduce unele din sentimentele de acest fel ale confrăților dela *Amvonul*. Ca de obicei confrății nostri aruncă mai întâi o privire generală asupra anului trecut, a cărui imagină li-se pare numai ca „un vis lung, plin de lupte și suferințe”, apoi continuă: „În anul trecut am avut nefericirea să vedem clerul rural, acela care se contopesc cu talpa țerei, desmoștenit printr'o anumită lege de drept de a-și cumpăra și el o bucățică de pământ din fost'a avere de odinioară a biserice, și astfel el este ca și proscris de guvernul țerei din anul de tristă memorie 1892, este condamnat a-și lăsa copiii pribegi, pre drumuri, fără o bucățică de pământ, pre care să-și facă un bordei cel puțin, și meniți a umbla în viitor ca nomadi cu corturi, cărora, cu drept cuvânt, li-s'ar pute dice, de generația viitoare, proletarii sau nomadii guvernului român din anul de tristă memorie pentru biserica română 1892. Totu în acestu an drepturile Episcopatului Bisericei române au fost călcate și tăgăduite de puterea laică, ce guvernează. Episcopii au fost insultați și tratați de greviști de către diarele oficiose și amenințați cu retragerea salarelor. . . . Totu în acestu fatalu an s'a depus de către guvern pre biroulu camerei unu proiectu de lege sub denumirea de „Proiectu de lege pentru îmbunătățirea sortii clerului de mir”, dar care în realitate nu este decât înrăirea sortii clerului de mir, este a i-se legifera pentru totdeuna miseria nenorocitului preot alu poporului, este a aservi Biserica puterii laice, este a li-se ridica drepturile canonice, ce mai au Chiriarchii în Biserică, este a răci pre popor de biserică, de religiune și de preot, fratele lor, eșitu din mijlocul lor; este a se pune unu zidu de ură nesfârșită între turmă și păstorii prin așa dîsul biru, în numele clerului, ce se proiectează a se pune pre spetele nenorocitului sătenu, slăbitu și sărăcitu de nevoile timpului; este în fine faimosa lege, ce inaugurează o ură, o dușmanie, o certă și neînțelegere nesfârșită între pacnica și iubitoarea de liniște și fericire a țerei Biserica noastră, și guvernele ce voru urma după timp, căci Biserica prin acestu proiectu este ingenuchiată directu Ministrului cultelor, și de faptu ori ce datorie și autoritate Episcopală, recunoscută de canone, este ridicată.” Urméază după aceea seria dorințelor de a vedé „mai multu respectu și simpatie din partea omenilor de stat” pentru cleru și instituțiunile bisericesti, de a vedé „iubire și ajutoru reciproc, dragoste și frăție, pace și unire” între cleru, națiune și guvern etc. Chiriarchilor le dorescu „concordie și viață liniștită, spre a pute lucra în anul ce astăzi începem cu mai multu sporiu și rodnicie, spre binele și înflorirea biserice și clerului.”

* * *

Deși cam pre lungu, dar am reproducu aceste sentimente ale *Amvonului*, cu atât

mai virtosu, căci varsă o ore care lumină asupra lucrurilor bisericesti de pre aci, cu cari adese ori ne vomu întâlni și în viitoru. Pre cum se pote vedé, trei cestiuni sunt mai cu samă, cari măhnescu așa de tare pre confrății nostri: oprirea clerului rural de a cumpăra pământu, călcarea și tăgăduirea drepturilor episcopatului, și presté tote proiectulu de îmbunătățire a sortii clerului de mir.

Se scie, că prin secularizarea bunurilor mănăstiresci dela 1864, bunuri, cari formau aproape a cincia parte din țară, statulu a devenit proprietaru preste o mulțime forte mare de moșii. Vre-o câteva din aceste moșii s'au vindutu în decursulu timpulu la particulari, pre unele s'au făcutu sate noi, adecă s'au vindutu așa numitoru *insurătel*, ér cu douăspredece din ele s'a formatu, după înălțarea României în regatu, apanajulu Coronei. Restulu, și era încă partea covrșitoare, se administra în folosulu statulu de către ministeriulu domeniilor. În timpul din urmă însă guvernulu a luat laudabila și importanta măsură de a împărți moșile statulu în loturi sau parțele și a le vende sătenilor cu avantajulu de a-le plăti pre rindu în anuități mici. Legea respectivă nu cuprinde nici o amintire despre preoții și învâțătorii stabiliți între săteni, așa încatu și aceștia se crederă îndreptățiți a pute cumpăra loturi de pământu din cele puse în vindare. Pași însă atunci ministerulu cu o interpretare a legii și escluse dreptulu preoților și alu învâțătorilor de a se pute presenta la asemenea cumpărare de pământu. În urma protestărilor ridicate din partea celor escluși ministerulu fu interelat în cameră, dar majoritatea trecu repede la ordinea zilei, și astfel interpretarea sa deveni încă și mai autentică. De aci necasulu și măhnirea, forte justă, credu eu, a preoților dela sate. Dacă te gândesci în adevéru, că ei, preoții, sunt puși mai jos decâtu celu din urmă sătenu față cu nisce bunuri, ce s'au jertfitu în decursulu vécurilor biserice; dacă te gândesci la imensele greutăți, ce au să le întimpine cu susținerea și educarea familiei loru dintr'o porțiune de 17 pogone (vre-o 15 jugere) făcendú încă și din acelea parte cântăreților; dacă te gândesci, că familia loru dintr'o di într'alta, prin mórtea capulu său, trebuie să părăsescu bunurile biserice fără altu sprijinu, fără altă mângăiere decâtu speranța de a se împărtași din fondulu mileloru, administratu de ministeriulu de culte, pre unde adese trebuie să bată și de o sută de ori, până cându i-se întinde unu ajutoru; dacă te gândesci, că despre fonduri proprie ale biserice pentru ajutorarea preoților neputincioși, a véduvelor preutese și a orfanilor în România nici poveste nu pote fi: cându te gândesci și numai la aceste considerațiuni sumare, o, atunci nu poți să nu dai dreptate celor ce se tânguescu într'unu modu așa de sfășietoriu!

* * *

Față cu a două cestiune, privitoare la restrîngerea drepturilor episcopatului, ar fi forte multe de dîsu, ar trebui să ne adăncim mai întâi în dreptulu canonicu, dar în celu genuinu, ér nu în celu ciopitulu de mânilé împăraților bizantini, și apoi de acolo să sărimu de-odată în mijloculu realității presente, o realitate tristă înfățișată aproape numai de unu „câmpu pustiu și întinsu” — spre a mă folosi de vorbele unu cântecu așa de plăcutu fetelor și feciorilor din Ardél. Nu voi face însă acum asemenea pași, după

ce cetitorii cei vechi au pututu observa de ajunsu, câtă dreptate au și aci confrății nostri și numai din dările de samă asupra desbaterilor Stulu Sinodă, ce le-a publicatu deja *Unirea*; ér cei noi, până cam una altă credu că se voru îndestuli cu meditarea următoarelor constatări ale *Voinței Bis. Rom.*, la care înadinsu mă provocu, ca și la *Amvonul*, spre a nu-mi dice cineva, că eu așa exagera lucrurile, pre cându din contră eu totu simțam i-o da, ca să fiu câtu mai obiectiv întru nefosemnatele mele scrisori. O pornire cu totul ostilă bisericei române — scrie așadar *V. B. R.* la 1 Nov. tr. — se manifestă din partea acelora, cari duc vederile lor față cu biserica, pre teoria euceritoru secolulu XIX. . . . Guvernulu a vedutu, că episcopatulu nostru ține de câtuva timpu o atitudine cam independentă, că vocea sa, ori câtu de slabă, s'a ridicatu pentru a apăra drepturile canonice ale biserice. De aceea dlă ministru alu cultelor și instrucțiunii publice va cere, după cum se vorbește, camerilor printr'unu proiectu de lege *restrîngerea prerogativelor episcopatului*, pentru a lăsa pre episcopi numai cu darulu *Duhului sfintu*. Vrea să dică, dlă Ministru voescé să reducă biserica la rolulu unei instituțiuni dependente cu totul de stat, de voința ministrulu cultelor în totu ce privește administrația canonică a ei, rămânendú episcopilor numai dreptulu de a transmite puterea sfîșitoare, hirotonia la cei aleși de ministru și după porunca ministrulu. Resultatele acestei porniri funeste — continuă *Voința* în Nr. său de anul nou — nu se potu prevedé încă. În totu casulu, noi cari nu negăm statulu dreptulu de parte și de amestec în unele afaceri bisericesti, vedem că statulu duce o politică de umilire a biserice, pentru a o găsi la urmă socialismulu și radicalismulu cu totul sdrobotă pentru a o arunca afară ca pre o cârpă de nici o trebă. — Sunt forte amare aceste constatări ale confrăților nostri; dar trebuie să le indure: trebă lor. Ér trebă mea este de a observa, pentru momintu numai ca în trecutu, că cu tote aceste asemenea omeni mai au încă curajulu de a ne imputa noué și de a ne vorbi de „tirania jugulu papalu”! Apoi, trăsescu ceriulu, noi Români uniți, de o mie de ori mai bine suferim, pre urma antichității, așa poreclitulu jugu alu Papei dela Roma, alu gloriosulu urmatoru alu Stulu Petru, decâtu adevératulu jugu umilitoru alu cutăru sau cutăru ministru de culte!!

* * *

Fătă frumosu celu așteptatu, — că așa s'a numitu proiectulu pentru îmbunătățirea sortii clerului de mir, — mi-a rămasu érași pentru o altădată. — Răbdare. — Clerulu din capitală va ține Duminecă în 22 a c. o a două întrunire de protestare contra aceluiași proiectu. Se va ceti și subsemna unu Memoriu adresatu Camerelor. — Pentrucă au participatu la o asemenea întrunire de protestare, studentii burseri dela facultatea teologică au fostu eliminați din internatu. — Internatul gol. — Se dice, că și ceilalți studentii teologi se voru pune în grevă, nu voru urma cursurile, până se va stabili prin anchetă adevératulu motivu alu espulsării conșoților lor. — Corpurile legitime se întrunescu săptămăna viitoare. — Dlă L. Cartargi decoratu cu vulturulu roșu nemțescu. — Tractativele pentru convenția comercială cu Germania, pre cale bună. — Ministrii

Catargi și Lahovary primiți, la reîntorcerea din Sigmaringen, cu mare cinste de împărății Austriei și Germaniei. — Pregătirile pentru întoarcerea programului de primire a Augustilor noii căsătorii, începute. — Gerul bobotezei foarte mare în tota țara, la Focșani 34° C. sub zero, în capitală 28°, ca în Siberia, urmată apoi de plouă lungă. — Mulți oameni degerați și morți de frig. — Lupi flămânzi în toate părțile, și oi sfâșiate pe lângă toate gardurile.

Salutare

Philalet.

Edițiune nouă a sântei Scripturi.

Au trecut deja câțiva ani, de când am început a privi de a mea sarcina de a realiza dorința, ce și-o a exprimat conciliul provincial din 1872, când a decis, să se pregătească o edițiune nouă a sântei Scripturi în limba românească și edițiunea această să se tipărească cu litere latine. Esecutarea acestei dorințe a conciliului o am privit de o datorință specială a mea, după ce mie mi-s'a încredințat în seminariul arhidieceșan din Blășiș conducerea studiului sântei Scripturi.

Edițiunea cea nouă a sântei Scripturi, precum mi-o închipuesc și am și început a o pregăti, abia într'unu șir de ani o voi pute termina. Textul sântei Scripturi are adevărat în edițiunea această să fie însoțit de explicații îndestulătoare în forma aceea, în care a apărut el în edițiunea italiană a lui Martini și în cea germană a lui Allioli. Spre a ușora deci aparițiunea ei m'am decis a o publica cu aprobarea mai marilor în broșure așa, ca în fiecare care semestru să apară câte o broșură de 12 côle tipărite în 8° mare cu prețului de 1 fl. v. a.

Întreprinderea această firește că numai așa va pute să succedă, dacă Veneratul Cleru alu provinciei noastre va aprea momentositatea ei și o va asigura materialmente. Altcum nu se pôte nici începe, de ore ce tipografia are să-și procure spre scopul acesta litere și hârtie, cari costau o sumă însemnată de bani. De aceea mă rog, ca frații preoți, cari doresc a primi la timpul său broșurile, să mi-o notifice această încă de acum.

Venitul întrecătoriu, care ar rezulta din desfacerea edițiunii acesteia, m'am decis să-l oferesc ca fileriu pentru îmbunătățirea sortii materiale a preoțimii din Archidieceș gr. cat. de Alba-Iulia.

Blășiș în 23 Novembre 1892.

Dr. Victor Szmigelski.

Dare de samă și mulțămintă publică.

(Fine.)

Lista Nr. 19. Colectante: R. Simu, învățătoriu diriginte (Orlat) 1 fl. — Dionisiu Aron, preot (Gurariului) 1 fl. — Ioan Manta, preot (Gurariului) 1 fl.

Suma 3 fl. — cr.

Lista Nr. 31. Colectante: Anchedim Soldea, locotenente (Sibiș) 2 fl. — Tobias, protonot. 1 fl. — Nic. Hidu 1 fl.

Suma 4 fl. — cr.

Lista Nr. 33. Colectante: Ioan Telea, locotenente (Clușiu) 2 fl. — Livia Șandru născ. Popu 1 fl. — Dimitrie Cornea sublocotenente 1 fl. — Dr. Banfi, medic mil. 1 fl.

Suma 5 fl. — cr.

Lista Nr. 35. Colectante: M. O. D. Ștefan Câmpeanu v. protopop (Elisabetopol) 3 fl. — Octavian Smigelschi, profesor 1 fl. — Ioan Popu, paroch (Agristeu) 50 cr. — Teod. Avramu, paroch (Biertanu) 50 cr. — Nic. Romanu, cooperator (Ernea) 50 cr. — Nic. Galea, paroch (Hundort) 50 cr. — Nic. Maioru, paroch (Vamoșu-Odrhei) 50 cr.

Suma 6 fl. 40 cr.

Lista Nr. 36. Colectante: M. O. D. Augustin Blășianu, v. protopop (Secăreș) 1 fl. — Kolozsi Daniel proprietariu, 1 fl. — Ios. Șancu, proprietariu 1 fl. — Vas. Kolozsi proprietariu, 1 fl. — Bas. Kolozsi, măcelariu, 1 fl. — Deacu Simonu 1 fl. — Kolozsi Șandor 40 cr.

Suma 6 fl. 40 cr.

b) *Dela singuraticii contribuents*: Simeon Dragomiru, not. cerc. (Gurasada) 2 fl. — Petru Nirășteanu, preot (Ernutu) 1 fl. — Aron Beteșcu (M. Igen) 2 fl. — Andr. Voda, paroch (Ormenișul de camp) 2 fl. — Bas. P. Masca, preot (Tritulu de sus) 1 fl. — G. Vlăsa, capelan mil. (Viena) 5 fl. — Ioan Mihăilănu, major auditor (Viena) 5 fl. — Dr. Em. Doctoru, medicu (Viena) 5 fl. — Dăn. Munteanu, not. cerc. (Ciuciu) 4 fl. — Emiliu Germanu, preot (Tordaș) 2 fl. — Paulu Olteanu, învățătoriu (Hațegu) 1 fl. — Ioan Boeru (Lechința) 2 fl. — Rubinu Patiu, adv. 2 fl.

Suma 34 fl. — cr.

Bilanț

Venitul totalu 450 fl. 72 cr.

Spesele 81 fl. 52 cr.

Venitul curat 369 fl. 20 cr.

În numele tinerimii studioase ajutate rogăm pe zeloșii și marimoșii Domni colectanți și contribuents, să primescă sincerele și călduroșele noastre afecțiuni și mulțămintă cordială.

Blășiș în 31 Decembre 1892.

A. Deacu m. p., N. Popescu m. p.,
președinte. cassariu.

Concursu.

Comitetul centralu alu „Reuniunii învățătorilor români gr. cat. din jurul Gherlei” publică concursu la elaborarea temelor de disertațiune statorite de adunarea generală lăsându-se liberă facultate membrilor de a alege pentru elaborare ori care dintre aceste două teme:

1. „Să se arete însemnătatea și rola simpatiei în educațiune.”

2. „Să se arete însemnătatea atențiunii în instrucțiune și modalitatea susținerii aceleia.”

Premiulu e unu galbinu imperialu. Operatele sunt a se trimite comitetulu centralu până în 16 Aprilu st. n. (Duminea Tomei) 1893.

Gherla la 23 Nov. 1892.

Pentru comitetu:

Ioan Popu, Ilariu Borosu,
canonicu, presidentu. profesoru, secretaru.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 alu „Unirii” din 1891:

Au solvit pre anul 1892. In Archidieceșă. Protopop. Giurgeulu: Parochia Bilboru, 8 fl. 45 cr. — Protopop. Pogăcelu: Parochia Sân-Petru de câmpie, 5 fl. 90 cr. — Protopop. Blășiu: Parochia Bucurdea grănoșă, 3 fl. 50 cr.

Până acum a încursu de totu suma de 1,390 fl. 34 cr.

Noutăți.

Promovări în Capitulu gr. cat. de Gherla. La propunerea ministrulu r. u. de culte și instrucțiune publică Majestatea Sa Monachulu a aprobatu promovarea graduală: a Rds. dnă Basiliu Popu, canonicu custode,

la gradulu de canonicu lectoru; a Rds. dnă Eusebiu Kertișă, canonicu scolasticu, la gradulu de canonicu custode; și a Rds. dnă Ioan Papiu, canonicu prebendatu, la gradulu de canonicu scolasticu.

Banchetu. Tinerimea română dela universitatea din Budapeșta în 11 Febr. va aranja unu banchetu festivu în onoarea dlui profesor Alesandru Romanu, care atunci își serbează Iubileulu de 30 de ani ca profesor universitaru.

Tareviciulu în Berlin. În săptămâna trecută moștenitoriulu de tron alu Rusiei a cercetat pre împăratulu Germaniei în Berlin. Primirea și ovațiunile făcute moștenitoriulu de tron rusescu au fostu splendide. Împăratulu Wilhelm la prânzulu datu în onoarea lui a rostitu unu toastu, în care a reamintit vechea și tradițională amicitie dintre familia imperială germană și cea rusescă. Această amicitie se consideră ca o garanță pentru întreținerea bunelor relațiuni a Germaniei cu Rusia.

Procesulu dlui Dr. V. Lucaci, intentatu din incidentulu atentatulu cu dinamitu dela Ferneșu sub cuvintu, că a calumniat guvernulu și organele lui, s'a pertractatu în 27 Ian. la Tribunalulu din Sătmăru. Dlu Dr. Lucaci la pertractare a începutu să vorbească românește, la ce s'a opus procurorulu, tribunalulu însă s'a pronunțat pentru dreptulu, ce-lu are acusatulu de a se apăra în limba sa. Tribunalulu a condamnatu pre dlu Dr. Lucaci la două luni închisore, 50 fl. amindă și suportarea speselor.

Dlu Georgiu Popp, profesorulu la gimnaziulu românescu gr. or. din Brașov, sub cuvintu că cuvintarea ținută cătră tinerimea școlară la serbarea Stei Sofii în 4/16 Oct. a. tr. și apoi dată publicațiunii, pre pregăti și însușești tinerimea școlară încă de pre acum la lupte naționale, a fostu destituitu din postul său în urma unu ordin alu Consistoriulu gr. or. din Sibiș. Consistoriulu ca auctoritate scolastică supremă a purcesu în chipulu acesta contra dlui G. Popp la provocarea guvernulu, care a amenințat cu închiderea gimnaziulu.

Casariulu Asociațiunii transilvane dlui G. Candrea strămutându-se din Sibiș renunță la oficiulu de casariu, care oficiu interimalu, până la proxima adunare generală, este încredințat dlui L. Simonescu.

Conferință internațională în cauza colerei. Cetimulu în „Timpulu”: „În urma unei înțelegeri între puteri se va ține în curându, probabilu la Dresda, o conferință internațională relativă la chestiile carantine și la măsurile, cari ar trebui să fie luate în casulu reaparițiunii colerei la primăvară.”

Convențiunile comerciale. România, care de mai mulți ani continuă războiul vamal cu monarchia noastră, de curându a încheiatu convențiunile comerciale cu Italia și Marea Britanie și a prolongit convențiunea interimală cu Germania.

† Aureliu Popu. Iosif Popu parochu gr. cat. în Comana inferioară și soția sa Aurelia n. Popu cu inima adâncu întristată anunță esirea din viață a prealubitulu lor fiu Aureliu Popu stud. I el. gimn., care după unu morbu greu de pleuritu s'a mutat în societatea ângerilor în 3 Fauru la orele 1¼ după meșulu nopții în etate de 12 ani. Osămintele decedatulu voru fi înmormintate în 4 Fauru la 2 ore p. m. Îlu deplângu cu jale adâncu întristății lui părinti, unu frate, trei surori și număröse rudeni. În veșă amintirea lui!

Casă de morțe. Nicolau Raica, parochu gr. cat. în Cetea, protopopiatulu Albei-Iulie a reposat în — Ian. în anulul alu 65-lea alu etății și alu 40-lea alu preoției. În veșă amintirea lui!

Pentru procurarea de recuise, stéguri, flamure, policandre, albituri, obiecte pitice și cărți bisericesci recomandăm institutul de artă a lui Sits și comp. din Budapeșta, cari la dorință trimittu gratis catalogulu prețurilor.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Constantin Păpălvi.

Schită biografică.

(Continuare.)

(+) În timpul, ce l'a petrecut Păpălvi la dieta din Budapesta, i-s'au impus din partea guvernului magiar și unele obligamente, a căror împlinire puteau să fie fatale pentru dînsul.

Batalionul I al grănițerilor din Năsăud primise ordinul dela guvernul magiar, să meargă în Bănăț, unde se încinsese războiul civil între Sârbi și Magiari. Deși pe calea către Segedin se făcuseră multe încercări cu acest batalion spre a-l îndupleca, să depună jurământul de fidelitate către constituțiunea ungurească și de supunere către guvernul unguresc, totuși aceste încercări nu au succes de loc. Er când feciorii sosiră în Segedin în 12 August 1848, căpătară ordinul, să meargă în contra Sârbilor, cari se luptau sub stegul împărațesc. Ei au degenat scultarea, dicend, că au jurat credință împărațului și stegului împărațesc și nu vreau să scie de alt jurământ. Guvernul magiar provocă mai întâi pre episcopul Șaguna, care se afla în Pesta, să meargă la Segedin și să înduplece pre ostașii la ascultare. Șaguna răspunde, că nu poate merge, pentru că soldații din acel regiment sunt uniți și astfel nu vor asculta de dînsul, dar dacă aceia ar fi neuniți, atunci ar scie el, ce să facă: ar merge la ei, ar lua stegul în mână, ar porni în fruntea lor și i-ar conduce pre câmpul de luptă. Acestea le dicea episcopul Șaguna atunci, când scia bine, că între acei feciori erau destul greco-orientali. Guvernul se întorse apoi către episcopul gr. cat. Ioan Lemeni. Însă acesta se scusă cu bătrânețea și cu împrejurarea, că nu are trecere înaintea Românilor. În fine la stăruința neînduplecată a guvernului au trebuit să meargă la Segedin spre scopul îndigat prefectul comitatului Maramureșului Gavrilă Mihály și Constantin Păpălvi, cari însă doriau din totă inima, să nu se întinască cu batalionul românesc la Segedin, precum nici nu s'au întinut, căci acel batalion plecase din numitul oraș cu o zi înainte de sosirea lor acolo. Astfel se relutaseră amândoi în Pesta fără a fi isprăvită nimica.

Batalionul fidel împărațului și jurământului depus pre stegul împărațesc a fost dus din Segedin preste Solnoc, Pesta, la Poșon și Leopoldstadt, de unde erași a fost adus înderept la Vaț.

Pre când batalionul se afla în Vaț, ministrul unguresc de război provocă în scris pre Păpălvi, să meargă împreună cu generalul Hrabowsky la Vaț și să înduplece pre feciori a jura credință guvernului magiar. Păpălvi, fiindu-i adresa greșită, se prefăcu, că n'a primit nici o provocare, și astfel în locul lui au mers românii Em. Goșdu și Sigismund Pop, cari însă nu isprăviră nimic, ci împreună cu generalul Hrabowsky se retraseră dinaintea țintei amenințătoare a soldaților, ducend cu sine la Pesta mare spaime în oșe și convingerea în suflet, că Românii nu se face trădători, dacă a jurat cuiva credință.

Din Vaț fu transportat acest batalion la Budapesta în casarma „Neugebäude“, plină de „paraziți“ rămași dela prizonierii Croați. Guvernul se adresă erași către Păpălvi cu provocarea, să țină o liturgie soldaților și să-i îndemne la depunerea jurământului de supunere către regim. El însă răspunde, că nu poate ține sânta liturgie, pentru că în Budapesta nu este biserică greco-catolică, er în cea greco-orientală nu poate servi, căci așa ceva nu-i este iertat nici nu i-s'ar concede. Astfel liturgia a ținut preotul gr. or. dela biserică gr. or. din Pesta, care a rostit și o cuvîntare, compusă de Emanuil Goșdu cu multă istețime, ca în casă de lipsă să se potă mântui bietul preot.

Dar tôte au fost înzădar, căci feciorii grănițerilor dela Năsăud n'au voit să scie de alt jurământ afară de cel depus împărațului. Atunci a ășu maiorul batalionului Leon Pop, tatăl generalului de astăzi Leonida Pop, către Păpălvi: „Îți laud mintea, pentru că nu te mesteci în mișelile, ce se petrec cu noi.“ Cine vre să cunoască mai de aproape întâmplările, ținuta și sorțea batalionului numit, cetescă „Istoria Transilvaniei“ de Georgiu Barițiu vol. II. pag. 193 și următoarele.

* * *

După omorirea comisariului împărațesc conte Lamberg, întâmplată pre podul dintre Pesta și Buda în 18 Septembrie 1848, Păpălvi a voit să părăsească dieta din Pesta, însă acesta nu a putut-o face, de-orece comisiunea pentru apărarea țerei, dela care fiesce care deputat trebuia să ceară concesiune de a se pute depărta, i-a răspuns rotund: „Meg nem engedtetik“, adecă: „Nu-i permis.“ Astfel silit a fost a aștepta altă ocaziune spre a pute scăpa de capitala țerei, unde isbuicise revoluțiunea cu totă furia. Ocaziunea acesta s'a dat în 31 Decembrie 1848, când dela generalul Ungurilor Görgei sosi trista scire, că ne mai putend resista armatelor împărațesc de sub comanda lui Windischgrätz, este constrîns a se retrage la Buda. Confuziunea produsă de acestă scire nu avea margini. Noptea la 12 ore s'au intrunit casa magnaților și a deputaților în ședință comună, și hotărîră, ca fără amănare să se strămute corpurile legiuitoare la Dobrițin. Unul dintre părinții patriei propuse, ca toți deputații să meargă în corpore la gară și cu toți să plece de acolo la cetatea calvinăscă a Dobriținului, er care nu ar face-o acesta, să fie impusată fără milă. Însă la acestă propunere s'elbatică se împotrivi contele Ludovic Battyáni, dicend, că fiesce căruia să se lase deplina libertate, să facă, cum îi va dicta conștiința.

Păpălvi plecă din Pesta încă în noptea aceea împreună cu alți deputați români: Matei Pop Grideanu, Ioan Oniț, Nicola Popovici și Simeon Balomiri. În 1 Ianuarie 1849 la 10 ore ant. m. sosiră cu toți în Solnoc, unde îi aștepta Alesandru Bohățel cu soția sa Ana de Lemeny, cari plecaseră mai înainte din Pesta. Ținură sfat, că ce ar fi de făcut între aceste împrejurări critice, și se hotărîră, să nu meargă de o cam dată la Dobrițin, ci să se ducă la Oradea, de unde apoi au mers cu trăsura până la Cluș. Aci toți cunoscui li întrebău, cum stău lucrurile în Ungaria. Ei au spus adevărul, care, se înțelege, că era foarte deprimătoriu pentru Unguri. Răspundindu-se aceste sciri triste prin oraș, atât Păpălvi cât și Alesandru Bohățel au fost chemați la comisariul regimului, care îi înfruntă pentru răspândirea scirilor aduse din Ungaria.

Păpălvi vedend, că în Cluș nu-i de trăit, er spre Hațeg ori Hunedora calea nu era sigură, a plecat împreună cu Matei Pop Grideanul la dieta în Dobrițin, unde mai târziu au sosit și alți deputați români ardeleni: Oniț, Balomiri, Popovici și Bohățel. Pre atunci în dieta din Dobrițin se află cam douăzeci deputați români, unii din Ungari alții din Bănăț și din Transilvania. Aceștia din și în și primău totu mai triste sciri despre învingerile insurgenților magiari asupra armatei împărațesc. În Transilvania numai Românii din munții apuseni și fortăreța Albe-Iulie se mai împotriva, căci pre la mijlocul lui Martie 1849 armata împărațescă bătută de insurgenți se retrase în România. Între aceste împrejurări grele pentru Românii din Transilvania deputații români dela dieta din Dobrițin se hotărîră să țină o conferință și să se sfătuescă, ce ar fi de făcut spre a se mântui, ce s'ar mai pute, pentru Românii

transilvăneni. Conferința s'a ținut în casa deputatului Ioan Dragoș, fiind de față toți deputații români, și chiar și Eutimie Murgu, deși elu avea planuri și idei singulare și nu prea lua parte la acțiuni comune, dacă inițiativa venia dela altul. Conferința își alese de președinte pre Constantin Păpălvi ca pre cel mai înaintat în vîrstă. Toți cerură dela dînsul, să se declare mai întâi asupra situațiunii, er elu și-a dată acea părere, că între împrejurările de atunci trebuie să se témă cu toții, că Românii din munții apuseni, lipsiți de ori ce ajutorii din afară, pot fi copleșiți de puterea preponderantă a Magiilor, și astfel pre lângă totu eroismul lor să fie învinși și subjugați. Acesta ar fi pentru ei o mare calamitate, er națiunea română și-ar perde prestigiul, ce și-l câștigase prin bravura fraților din munți, și ar fi avisată numai la grația sa disgrăția învingătorilor. Deci Păpălvi propuse, ca cu scirea și învoirea regimului unguresc să se trimită dintre dînsii doi deputați la Românii din munții apuseni, ca să se convingă în persoană despre starea lucrului, și eventual să se pună în conșlegere cu conducătorii poporului, și dacă va fi cu putință, să mijlocască pace între Românii din munții apuseni și între regimul unguresc, ca nu cumva fiind aceia învinși, totă națiunea română să trecă prin nenorociri și mai mari.

Propunerea acesta se primi cu unanimitate, și astfel cu toți hotărîră, ca în corpore să meargă la Kossuth și să-i descopere planul deputaților români.

Așa s'a întâmplat. Sub conducerea lui Ioan Dragoș, care era cel mai elocuent între deputații români, aceștia se presentară la Kossuth, care îi primi cu bunăvoință și ascultă cu satisfacțiune planul desfășurat de Dragoș. Kossuth laudă hotărîrea deputaților români, dar adause, că misiunea celor ce voru fi trimiși, poate să fie foarte periculoasă și să le coste chiar și viața. Deputații români replicară, că împăciuirea celor două națiuni merită, ca cineva să se espună la ori ce pericol. Kossuth foarte mulțămîtit de aceste sentimente ținu apoi deputaților, după obiceiul său, o vorbire foarte însuflețitoare, în care arătă, că elu este omul libertății, nu numai pentru Magiari, ci și pentru Românii, și cu atât mai virtos pentru Românii din Transilvania, cari până atunci mult fuseseră apăsați. În fine închiă vorbirea sa cu promisiunea, că va convoca încă în aceeași zi comisiunea pentru apărarea țerei, și-i va propune spre desbatere planul deputaților români, er în ziua următoare va comunica cele ce se voru fi hotărît.

Deputații se depărțară, rămânend numai Dragoș cu Kossuth în oda. Ce voru fi vorbit, nu se scie. Este însă sigur, după cum afirmă Păpălvi, că Kossuth nu a mai vorbit cu alți Românii despre realizarea planului propus de deputații români, er Dragoș după audiința amintită nu s'a mai arătat prin Dobrițin. Se scie însă sfârșitul tragic, ce l'a avut acel nefericit deputat în munții apuseni. Asemenea se scie și aceea, că după audiința amintită Păpălvi a fost pus sub supraveghierea secretă a deputatului Iăurinului Keresztes, care după mamă era român, era după tată era înrudit cu Kossuth, și tocmai sub pretext, că mamă-sa a fost română, petrecea foarte mult în cercul deputaților români. În ziua, în care Păpălvi a plecat din Dobrițin, i-a descoperit însuși Keresztes rolul, ce-lu avuse față de dînsul, asigurandu-lu totu odată, că lui Kossuth nu a spus nimic altceva decăt adevărul, că adecă Păpălvi își iubește din inimă națiunea sa, dar totu din inimă dorește și împăcarea Românilor cu Magiarii.

(Va urmă).

1) Vezi G. Barițiu Ist. Transilvaniei v. 2. pag. 526 și urm.

Dionisiu și Sibilele.

Scene din timpurile Cesarilor de
Miles Gerald Keon.
(Continuare.)

„Dar spune-ne, bună Crispină, de ce te mișcă așa de tare amintirea lui? E mortă dora?” întrebă Aglais mișcată.

„Da, deja de douăzeci de ani. Cândă îl omorîră, era chiar așa de mare, cum e fiul tău.”

„Îl omorîră? Cine? Și pentru ce?”

„Pentru ce? — Așa a voit Mecena și împăratul. Dar mai bine să tăcem. Totă lumea e plină de spioni, și cu atât mai virtuosă o ospetărie. — Ce timpuri erau acelea! Mi-se părea, că capul nu-mi mai stă înțepenit între umeri și că poate să cadă în orice cești. Și pruncul, ce-l îngrijisem eu, visa totuși despre vechea libertate a Romei și studia mereu pre Tului.”

„Și?”

„Și pentru aceea a trebuit să moră fără de țile.” Și ea cercă ușile, dacă-să închise bine. Apoi continuă șoptind: „Vezi, el n'a fost nepotul alui Augustu, ci nepotul unui rival urgisit de mai de mult. Pre nepotul său Augustu l'a aflat odată, cum cetia pre Tului. Tinărul voia să ascundă cartea, dar era prea târziu. Credea că e perdut. Scia, că Augustu a dat viața marelui Cicero pre mâna lui Marcu Antoniu. Dar Augustu desfășură cartea și cetia intrînsa, apoi o înfășură și duse nepotului său: „Un mare bărbat, un mare geniu, fetul meu!” Așa a făcut Augustu cu nepotul său. Și acum să ve spun, cum a pățit-o băețelul meu. Pre el îl duria, că au ucis libertatea Romei. Ușor de minte, cum sunt tinerii, șoptia el fiesce căruia, că Augustu a dat pre prietinel și binefăcătorul său pre mâna lui Marcu Antoniu, numai pentru ca și el însuși să potă implini nepedepsit și nerăsunat un asemenea omor. Augustu trebuia să ajungă adevărat mai pre urmă la convingerea, că pentru doi, pentru el și pentru Marcu Antoniu, lumea e prea mică. Cicero s'a împotrivit lui Iuliu Cesaru, și acesta totuși l'a crucat. Totuși Cicero nu s'a împotrivit lui Augustu, ci i-a fost întru ajutoriu, — și Augustu totuși l'a jertfit, și a făcut-o acesta numai ca să potolască setea de sânge a unui monstru. — Acestea nu sunt apintiri plăcute pentru Augustu, — dăcea băețelul meu Paulu. Apoi se svoni deodată, că el ar fi mestecat într-o conjurație. Sermanul! Dar, dōmna mea, iertă, că vorbesc atâtea, și — te rog pentru toți deii, să nu mă tradezi!”

„Nu-ți fie temă,” duse Aglais serioasă.

„Am să-ți spun, că feciorul meu încă poartă numele Paulu, și numele tătâne-său a fost în fruntea listei celor ce au fost osinđii din partea triumvirilor: soțulu meu a fost fratele triumvirului Marcu Emiliu Lepidu.”

„Dumnezeilor!” duse Crispina cuprinsă de surprindere. „Ești soția fratelui lui? Emiliu Lepidu ne-a fost stăpân, eu și Crispu ne-am născut ca sclavi în casa lui. El a fost bun față cu noi, ne-a dat libertatea, și când ne-am căsătorit, ne-a dăruit și o sumă de bani, cu care să putem începe ceva. — O, dōmna mea, cum mi aduc aminte acum de tōte! Cāt de monstruos a fost triumvirul față cu frate-său, cāt de fricos față cu Augustu!”

„Iubita mea Crispină,” duse Aglais, „cum să mulțămesc deileor, pentru că m'au condus în casa voastră?”

„O, dōmna mea,” rēspuse Crispina mișcată, „nu știu, ce n'am face eu și soțulu meu pentru pruncul tēi și pentru toți cei din familia Emiliană!”

„Dar ști, că triumvirul a scris soțulu meu rugându-l de iertare și împărțindu-l, că a isbitu a-i șterge numele din lista proscrisilor?”

„Er eu,” îi duse Crispina, „te pot încredința, că de atunci sufletul lui n'a mai avut liniște. El n'a primitu nici un rēspuns. Ar muri liniștit, dacă ar ști, că frate-său l'a iertat.”

Acum intră Crispu în casă cu unu ulcior de vinu.

„Crispe!” îl întimpină soție-sa. „Știi, cine-să oșpeții nostri? Dōmna e veduva lui Paulu Emiliu Lepidu, și aceștia sunt pruncul lui.”

Crispu se opri pre câte-va clipe și nu putu rōsti nici o vorbă. Apoi reculegându-se duse soției sale: „Pre Joe! Muier, de ce nu mi-ai spus-o asta mai curēndu.” Și închinându-se duse cātă Aglais: „Dōmna mea, ești stăpână în casa acēsta. Mai bucurōș voi să mergu în Tartaru, decāt să primescu dela voi măcar și numai unu as, așa să-mi ajute deii!”

Și apucându pre soție-sa de braț părăsi repede chilia. Nu voia să audă nici o vorbă de împotrivre ori de mulțamit. Așa se părea oșpeților.

VII.

În ziua următoare cele două prietene, Agata și Benigna se preumblă desu de dimineță prin grădină. Obosela lungi călătorii, felurile întâmplări din ziua trecută, multele lucruri noue și interesante, ce le veduse și audise, făcură pre Agata, de nu putu dormi multă. Ea era într-o confuziune grozavă de simțeminte. Omenii străini, ce-i veduse, nouele ținuturi, ospetăria plină de oșpeți, povestirile Crispinei, sōrtea tinărului ei vērū, — tōte, tōte făcură, ca tinărul ei sufletu să fie cuprinsu de o iritațiune febrilă, despre carea ea însăși nu-și putea da samă, dar carea se oglindea atāt de viu în ochii ei cei mari și pre obrji ei.

Acuși ieși din chilie pre verandă și de aci se scobori în grădină. Aci i-se însoți Benigna, și amindou umbrau de-a lungul și de-a largul tōtă grădina, er apoi se aședară într-o filigorie spațiosă legându buchete de flori, și în lucrul acesta Benigna nu se putea mira destul de gustul estetic al Agatei.

„Șești lângă mine, Benigno,” duse Agata. „Șești aci și mai povestesc-mi-le tōte încă odată. Așa dar ești logodit cu unu tinērū, căruia nu-i lipsesc fără numai vitejia? Nu fi supērātă, nu e vina lui. Ce să-i faci, dacă e fricosu dela fire?”

De abia rostise Agata cuvintele acestea, și se aud din casă vōcea Crispinei. După o scusă scurtă Benigna fugi în casă.

Rēmânēndu cu buchetul de flori în mână Agata începu a privi visătore cu vioii săi ochi în depărtare. Asculta la ciripitul paserilor, la susuitul albinelor, la iarma, ce o făceau cei din ospetărie. Și cu cāt se făcea totu mai multă ziua, cu atāt se puneau totu mai mulți în mișcare. Sclavii fugeau încōce și încolo, ducēndu sau aducēndu câte ceva, și numērul oșpeților părea că totu creșce.

Deodată se trezi Agata din visurile sale. La intrarea filigoriei apāru o figură de femeie îmbrăcată în unu vesmintu de lână întunecată. Fața îi era albă, er ochii mari

negri. Și ea avea în mână unu buchetu de flori. „Te conturbă dora, frumoșă visătore?” întrebă ea cu o închinăciune și cu unu suris prietinos. Agata o invită, să se așede pre bancă.

„Ești aci de casă, copilă? Eu sunt străină aci, de abia sosită de vre-o câteva țile.”

„Și eu asemenea,” replică Agata blându.

„Pre cum se vede din grai, ești elină,” continuă necunoscuta.

„Mama este născută elină. Frate-meu este însă nobil și cavaleru romanu,” rēspuse fata puțin cam superbū.

„De pre față și-se pōte ceti, că ești de origine nobilă. Eu încă sunt nobilă, numele meu este Plancina. — Post'ai vre-o dată în Roma?”

„N'am fostă,” observă ea cu sfială.

„Ei, strălucirea Romei te va răpi! Vino numai vreodată de mă cercetă, eu am la Roma o casă frumoșă, carea cuprinde multe obiecte vrednice de vedut. Și ce nu vești în Roma? Vești vedē multe lucruri frumoșe acolo, și din parte-mi voi face totul, ca să te distrați.”

„Ești forțe bună!” duse Agata mulțamindu. „Dacă se va învoi și mama, te vom cerceta.”

„Casa mea e aședată pre Viminalu, și o încujură juru împrejur fagi. Din vechime locuesce într'insa, totu familia Piso. În timpul din urmă bărbatul meu a perdut o sumedenie de bani în jocu, dar eu am destulă avere, ca să putem trăi o viață strălucită și plăcută. Tu nici nu-ți poți închipui, draga mea, cum este Roma, cu splendōrea sa, cu jocurile, cu luptele, cu teatrele, cu amfiteatrele, cu miile de animale sălbatice, adunate de prin tōtă lumea.”

(Va urmă.)

Bibliografie.

Cu viuă plăcere împărțim clerului nostru, că confratele nostru *Ioanū Borogh* parochu în Zabranu și asesoru consistorialu invită, să ne prenumērăm la opul *Ierarchia bisericēscă sau Explicarea ceremonilor sacre ale chirotoniei gradelor ierarchice*. Opul va constă cam din 20 cōle tipărite. Prețulu 1 fl. 50 cr. Prenumērarea să se facă la auctorul (Zabranu u. p. Temes-Hidegkut).

A apărut de sub tipariu *Octoihul celu micu* edit. III. Blași 1892 și se află de vindare la tipografia seminarială nelegat cu prețulu de 80 cr. v. a., legat cu calcăiu de pânză cu 95 cr. v. a. Legat dimpreună cu *Pentecostariulu* costă 1 fl. 80 cr. v. a.

Testamentul și Literalele fundamentale ale fericitulu Archiepiscopu și Mitropolitu gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașu *Dr. Ioanū Vancea de Buteasa*. Blași 1892. Tipografia Seminariulu gr. cat. din Blași. Se află de vindare la Administrația „Unirii”. Prețulu 10 cr., cu portu postal 15 cr.

Mitropolitulu Dr. Ioanū Vancea de Buteasa. Schiță biografică. Blași 1890. 8° micu. Prețulu 10 cr. Venitul curat este destinat pentru internatul de fete din Blași. Recomandăm lățirea acestei prea interesante scrieri în cercuri cāt se pōte mai întinse.

Mihailu Eminescu. Studiū criticu. Blași 1891. Biblioteca „Unirii”. 8° micu, 213 pag. Prețulu cu portu postal 45 cr. v. a. sau 1 fr. 20 cm. Studiul acesta, care a provocat atēnțiunea cercurilor literare nu numai de dincōce, ci și de dincolo de Carpați, se pōte procura cu prețulu indicat sau directu dela administrațiunea foii „Unirea” din Blași, sau dela Tipografia Seminariulu gr. cat. din Blași (Balázsfalva). În România broșura se află depusă la librăria *Socēu*.

Economie.

Raporturile de proprietate în Ungaria. După cele din urmă date statistice din pământul Ungariei sunt în proprietatea: 1. erarului 5,68%, 2. fidei-comise 4,79%, 3. averea bisericăscă 4,63%, 4. fondul religionar și de instrucțiune 0,51%, 5. reuniunii și cai ferate 0,99%, 6. avere comună și de a comunităților 17,69%, 6. proprietate privată 65,44%. Așa din teritoriul Ungariei 34,56% nu poate trece prin vindere liberă dela un proprietariu la altul, sau cum se dice, se află în mână moartă. Din averea, ce nu este supusă circulațiunii prin vindere cea mai mare parte, adică 17,69% formează proprietatea comunelor și a comunităților de avere. În unele comitate averea comună este foarte mare, așa în comitatul Brașovului ea face 58% din teritoriul comitatensului, în alu Sibiuului 57,74%, în alu Bistrița-Năsăudului 65,83% și din alu Făgărașului 39,96%. Averea comună ori câtă de bine s'ar administra totu nu aduce așa mare venit ca cea privată, pentru aceea ar fi de dorit, ca acolo, unde este multă avere comună, barēmă o parte din ea, să se distribue între țărani, asigurându-le o subsistență onestă, și formându din ei cetățeni folositori patriei.

Folosirea zăbalelor la cai în decursul iernei. Este cunoscut, că ierna, când e frigul mare, ferul lăsat în aerul liber se răcesce foarte tare. Dacă omul și-ar pune limba ori mâna udată pre ferul răcit, i-se lipesc de el astfel, cătă une-ori numai despoiate de peliță și-le poate deslipi. Cine nu erede, cerce, că-i stă în voe. Zăbalele, ce se folosesc la cai, fiind de fer încă se răcesc curându lăstate afară; puse în starea acăsta în gura calului i-se lipesc de limbă și de marginea gurei vulnerându-le, și în modul acăsta îngreindu-i nutirea. Deși acăsta o potu sci tot, totuși prea adese-ori observăm, că economii și cărașii lasă afară zăbalele și ierna și le pun răci în gura cailor. Ce este de făcut spre încunjurarea rēului? Dacă s'au răcit zăbalele și este timp, trebuie ținute câteva minute în apă călduță înainte de a se folosi. Dacă acăsta nu ar fi cu puțință, atunci să se frece cu o bucată de pânură, care o pōte avē la sine fiesce care cărașu. Pre calea acăsta caii sunt cruțați de dureri la gură. Mai consultă este, să se păstreze hamurile în grajd, unde se țin și cai, cându nu sunt prinși.

Folosirea țolelor de cai. În timpul iernei vedem de multe ori caii acoperiți cu țole chiar și cându trag în ham, ba caii domnesci sunt chiar costumati, — dacă este iertat a vorbi așa și despre cai. —

Asemenea la sâni hamurile sunt provēdute anume cu țole, cari acoperu caii prinși în ele. Acoperirea calului în decursul lucrului și alu alergării nu este numai de prisos, ci e chiar stricaciōsă. Calul mișcându-se se încăldește de sine și nu are lipsă și de acopereminte, cari să-i țină căldu. Cându lucrul e greū, ori să alergă multu calul, elu asudă, sudōrea se absorbē și în acoperemintu și-lu umezește. Acum dacă e silitu, să rămānă calul liniștitu în aeru liberu, după o atare asudare ar avē lipsă de unu acoperemintu sau țolū curatū, care să absorbā sudōrea de pre trupū și să păstreze căldura, ce o dā elu dela sine; acoperemintul udatu însă în decursul alergării ori alu lucrului nu pōte face serviciul acăsta, ci elu încă înghiață, ērā calul este espusū la pericolul de a se răci. Decī acoperemintul la cai să se folosescă numai cându este silitu calul să stea în aerul liberu și rece, ori cându bate vintu rece. Altā datā are calul acoperemintu naturalu destul de bun și călduros și acăsta este pērul lui.

Vinul de pōme în Frāncia. După datele statistice publicate de guvernul francesu în 1892 s'a produsu în Frāncia 29,082,000 hectolitre vinu și 15,141,000 hl. vinu de pōme. Comparāndu produțiunea din anul acăsta cu cea din anul precedentu se vede, că produțiunea vinului de struguri a scăduțu cu 1,057,000 hl., precāndu a vinului de pōme a crescutu cu 5,861,000 hl. La noi în cele mai multe părți ale țerei prosperēzā pomii foarte bine, se înțelege pre lângā grija de lipsă. Ore, nn și-ar putē poporul nostru deschide unu nou isvorū de venitū prin cultivarea pomilor, și chiar prin fabricarea vinului de pōme, după ce viile sunt pre multe locuri nimicite de filoxerā și peronosperā?

Revista comercială a săptămānei.

Frigul celū mare din săptămāna trecutā a încetatū, darā și neua a începutū a se topi.

Tirgulu de bucate din Budapesta a fostu bunisorū. Fiindu împedecatā comunicatiunea prin ninsorile din săptămānile trecute, numai cantitāți mai mici de bucate au pututū fi transportate; urmarea a fostu, că s'au cercatū mai bine și le-a crescutu prețulu. *Grāu curatū* s'a adusū din provinciā puținū, acăsta ne fiindu de ajunsū spre acoperirea lipselor locale s'a mai vindutū și de prin depozite. S'a plătitū mājă m. cu fl. 8.87—9.18. S'a petrecutū în decursul săptămānei la 140.000 mājī metr. *Sēcarā* deși s'a oferitū mai multā decātū în săptămāna precedentā, totuși s'a plătitū mai bine mergēndu mājă m. cu fl. 6.20—6.45 după calitate. *Ovēsū* s'a petre-

cutū cam 4000 mājī m. S'a plătitū mājă m. cu fl. 5.40—5.80. *Cucuruzū* s'a vindutū în decursul săptămānei preste 12000 mājī m., plătindu-se mājă m. cu fl. 4.67—4.70.

Tirgulu de rīmători dela Steinbruch a urmatū o direcțiune mai solidā decātū în săptămānile trecute. S'a plătitū pentru rīmători *unguresci* aleși grei de 280—320 kg. 48—49 cr., *bētrāni* grei preste 300 kg. 46—47 cr., *marfā țērānescā* 43—47 cr., *sērbesci* 44—47 cr. la kg. curatū.

Bursa de Budapesta.

Din 1 Febr. st. n. 1893.

Renta de aurū ung. 4%	114.60
« « hārtie « 5%	102.—
Împrumutū cailor ferate ung.	122.50
Amortisarea detoriei cailor ferate de Ostū ung. (1-ma emisiune).	120.—
Amortisarea detoriei cailor ferate de Ostū ung. (2-a emisiune).	102.50
Bonuri rurale ung.	96.75
« urbariale ung.	100.—
Obligāțiunile desp. regaliilor	101.75
Împrumutū cu premiū ung.	149.50
Losuri pentru regularea Tisel	141.50
Renta de hārtie austriacā	98.75
« « argintū austriacā	98.40
« « aurū austriacā	116.50
Losurile austr. din 1860.	—
« Vieni.	169.50
Acțiunile banței austro-ungare	1000.—
« « de creditū ung.	371.50
« « « « austr.	322.70
Obligāțiunile cu căștiū ale banței ipot. ung.	130.—
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economii «Albina».	101.—
Galbeni împērātesci	5.69
Napoleon-d'or	9.62
Mārci 100 imp. germane	59.15
Londra 10 Livres șterlingi	120.90

Editorū și redactorū răspundētorū:

Dr. Victorū Szmigelski.

Nr. 56—1893.

(7) 1—1

Edictū.

După ce Ilie Nistorū gr. cat. din Sibiu cāsătoritū în 1888 și-a părăsitū de mai multū timpū pre legiuitā sa soție Lina Nistorū n. Gongolea gr. cat. totū din Sibiu și nu se scie ubicațiunea aceluia, se citēzā prin acăsta, ca în terminū de 1 anū și 1 dī să se prezenteze înainte subscrisului forū matrimonialū, căci la din contrā procesul divorțialū urțitū în contra-l se va pertracta și decide și în absența lui.

Dela Forulū matrimonialū gr. cat. de I. instanție alū protopopiatului Sibiuului.

Sibiu, în 30 Ianuariū 1893.

Ioanū Rustū,
protop. președinte.

Cu deosebitā stimā cutezū a încunoscinta pre Veneratulū Clerū greco-catolicū, că precum și până acum Iaū asupra-mi gătirea de

iconostase, amvōne, altare

și alte obiecte de ale instruirii interne a bisericelor, în ce privesce lucrul de mēsariū și de sculptorū, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icōne sante, dimpreună cu aședarea acelorū obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescū ou plăcere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au căștiगतū recunōscere deosebitā, și tōte mē îndreptățescū la sperarea, că Veneratulū Clerū mē va împartāși ocașionalminte de prețuita-i încredere. Silința mea se va îndrepta tot-deuna într'acolo, ca și de aci înainte să meritū renumele celū bunu, care mi-l'am căștiगतū până acum.

Prin tarifulū de zone dispārēndu depārțarile, prin acăsta capacitatea de concurență mi-s'a mārītū.

Rugāndu-mē pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ianuariū 1892

cu deosebitā stimā

Carolū Müller,

auritorū și fabric. de recuis. bisericesci.